

איש מגן שנשכח

(קפטן א. ה. פילבר, מגן העיר העתיקה)

בתקופה האחרונה הרהרתי על העיר העתיקה בירושלים, בה הייתי רגיל לבלות את מרבית החגים שעברו עלי מאז עליתי ארצה. משונה הדיבר: ריתמוס חיי המדינה, אורח החופש הבלתי מוגבל, מתק הרגשת העצמאות, יפיה של תל-אביב שבה אני חי כיום, אינם יכולים לטשטש במוחי את זכר אותן הסימטאות העקלקלות, את ריחות הרקבון והעובש, את הדמויות המשונות שנגזרו כאילו מספרים עתיקים.

מהו, איפוא, הכוח המושך את זכרוני הלך ושוב לעיר העתיקה? יתכן ומקורו בתקופות המשונות שחישלו את חברתי בימינו לבין רובע פלאים זה; יתכן ונכונות ההקרה העצמית למען עיר דוד שאותה ראינו תמיד אצל יהודי העיר העתיקה חלשי הגוף ותשושי הכוח היא המגנט המושך את לבנו; יתכן והתוהו הנצחית שהייתה פרושה על העיר העתיקה המרצפת ים של שנה פועלת כאן את שלה; ויתכן שהדריכות שנדרשה מאז ומתמיד ממגן עיר דוד שזרו את חושיי להאבה הזאת.

מאז נפלה העיר העתיקה לא משה מזכרוני תמונת אותה השכונה על המאורעות השונים שלה ועל חיי הקרדמויות האנשים שפעלו למענה ואהבו אותה בקנאות אין גבול, אנשים שבש"בילם העיר העתיקה היתה ירושלים ואי-רשישראל כולה.

בין דמויות אלה צצה לנגד עיני דמותו של קצין המשטרה האנגלייה"די בעל הקומה הבינונית והמרכיב משקפיים, קפטן אובריי הרי סילבר, מנצח התזמורת של המשטרה ומיסדה שקשר את חיו עם העיר העתיקה וידע לעמוד בה בפרץ בכל הפורעניות שבאו עליה. וקשה להאמין כי חלפו כבר חמש שנים מאז נפטר הקפטן סילבר.

בסותני — אמר לי בימים אלה אחד מפיקודיו של סילבר לשעבר — אילו היה סילבר בחיים היה מקומו בין מגיני העיר העתיקה עד הרגע האחרון... האהבה העמוקה לעיר דוד היתה אצל סילבר אחת מן התכונות שעיצבו את דמותו האצילה והן: טוב לב, גבורה ואהבת המולדת. בסוב לבו השתלבה גישה עדינה לאנשים שאתם באמצע ונכונות לעזור לנצרכים. חיש מהר למדנו כי שתי תכונות אלה בייחד עם עזונו המופתית מקורן בנטע נעמנים שבנשמתו עוד מימי ילדותו: הגיטלמניות.

23 שנים שירת סילבר במשטרת המנדט. היה הקפטן היהודי הראשון

בה ומת כאחד הקפטינים היהודים הספורים. הוא נמנה על הדמויות הפולריות של ירושלים והיה אהוב על תושביה. ביתו ומשרדו היו תמיד פתוחים לכל נצרך ואנו קשבת לכל בקשה. השוטרים היהודים ראו בו את אביהם ואפטרופוס לעניניהם ולא היה שוטר יהודי בארץ שלא בא במקורו או מרחוק לסילבר לבקש ממנו עזרה או עצה.

כן, לא היו רבים כמוהו לטוב-לב. זכרוני ובסוף 1938 נרצח בדרך לשער יפו תושב העיר העתיקה, קליין, פועל פוס, אב לשבעה ילדים קטנים. מזרעו עמדו סביב גופת הנרצח ואיש מאתנו לא העז לקבל על עצמו את התפקיד של מבשר בשורת אימים זו למשפחת הנרצח. והנה קראני סילבר וביחד הלכנו לבית הנרצח. בו ביום הודיענו כי החליט לתרום ממש-כורתו לטובת המשפחה השכולה ואף אנו, פיקודיו, עשינו כמוהו. וגם הרי חוב וגם החנונים, סילבר עשה את כולנו משפחת אבלים אחת.

לא הכרתי רבים דוגמתו באצילות רוחם. זכרוני ויום אחד עצרנו ערבי מזויין באקדח שנשלח על ידי כנופיה לרצוח את סילבר. והנה היה לפנינו הג'נטלמן. הוא לא התרעם, לא התרגש. הוא חקר את הערבי בשקט ובגימטוס והתקירה דמתה יותר לשיחת רעים מאשר לחקירת נאשם. "אל תגעו בו לרעה" — הוהירו עת שעמדנו להעביר את הערבי לבית-הכלא.

אני זוכר גם את סילבר כאב ודור-אג לתושבים. בימי המצור ששמו הכ"נפויות על הרובע היהודי ושמשך משונה ימים ואין יוצא ואין בא — ארגן סילבר ביחד עם יו"ר ועד יהודי העיר העתיקה מר חיינגרטן, את הספקת המזון לתושבים הנצורים. הוא העביר את המזון פעם ביום מהעיר החדשה במכונית משוריינת של המש"טרה ותחת ברד כדורים היה זונק עם אנשיו מבית לבית ומביא את המזון לתושבים האומללים.

יושר אפיו וחוש האחריות הטבוע בו הביאוהו להכרה כי עבודתו במש"טרת המנדט הרעה והאנטישמית, מהוה בכל זאת תפקיד חברתי נעלה. ההרגשה הזאת היתה טבועה כחוט השני מן היום בו קיבל בשנת 1917 את ברכת אביו בלונדון להתגייסותו לגדוד הע"ר. מהגדוד עבר למשטרה וכמנצח התזמורת שלה רצה להשתתף במפעל השלום. אבל מאורעות דמים היו מרציאים אותו מעולם המוסיקה שלו ודורפנים אותו לתאי השמירה והגנה. סילבר עמד ב-1929 בדרכו של ההמון הערבי שניסה להתפרץ לשכונת מאה

שערים ובשיתוף עם גוער ה"הגנה" הצליח להדוף את המתקיפים.

במשך שנות המאורעות 1936 — 1939 שימש סילבר מגן העיר העתיקה ודומני שבמשך השנים הללו לא ראה אותו איש בבגדים אזרחיים. כשפרצו המהומות ביפו והאחירה בירושלים העתיקה בישרה רעות. הופיע פתאום סילבר — על דעת עצמו — בעיר העתיקה בין המון יהודים מבוהלים, גר-גשים, מחוסרי הגנה, ואמר: — אני אשר אתכם ולא אוזז מכאן עד שלא יתנו לי תגבורת.

הודות להפצרותיו נשלחה לבסוף לרחוב היהודים תגבורת מורכבת מש"ני שוטרים ערבים מזוינים ב...מקלות. בימים ובלילות ההם היה סילבר עורך לבדו שמירה בסימטאות ירוש"לים העתיקה עד ששלחו לו את השוטרים שלו.

בימים האפלים של הפרעות שנת-חוללו אחרי כן, בימי מצור מרובים, ראיתי את ראשי שלטון המחוז האנגליים וקציני צבא גבוהים באים אל סילבר ואומרים לו:

"הכדאי כל זה? האם לא מוטב להוציא את כל היהודים מן העיר העתיקה?"

אבל הוא היה עומד בפניהם איתן ופוסק בתוקף:

— לא! אין צורך בפנינו. אני אחזיק פה מעמד ביחד עם אנשי... אולם כשכבא ההכרה לפנינו חלקי מרחוב דוד, רחוב השלשלת ורחוב חברון, געשה הדבר בהשגחתו בזריזות, במסירות, בלי אבידות בנפש או ברכוש.

זוכר אני את היום בו נדמה היה כאילו נשברה חומת המגן של סילבר ומבול הרצח יצף את כולנו, את כל רובע היהודים. משמרות שוטרים על גנות ובנקודות נסתרות, הנשימה עצור, רה, היד על ההדק; סילבר עובר בש"קט מגג לגג מחלון לחלון, מסימטה לסימטה, אין הוא מהסס לעלות על סולם המוביל לאחד הגגות והסולם גלוי לעין כל. מזהירים אותו אבל הוא בשלו:

— עלי לראות את הנקודה במו עיני...

הוא עולה בסולם כשלפתו: יר-יח! אחת, שתיים שלוש!... ואילו הוא — כאילו לא אירע דבר, ממשיך לטפס עד שמגיע לנקודת המש"טרה

חשוב לגבות
נתקבל מספר מעילים 3/4 לגבות. מודלים ואריג א מ ר י ק א י
במחירים רשמיים
בית-מסחר לבגדי גברים, גברות ולילד.
ישפירא
תל-אביב
רח' אלנבי 67

מר, אף על פי שכדור פלח את כתפיתו.

רק פעם ראיתי את סילבר מאוכזב עד דמעות. זה היה אחרי ששקטו המהומות. סילבר שלח אז מכתב למפקדת המשטרה ובו המליץ על כמה מפקודיו למתן אותות הצטיינות. לא אשכח לעולם את זעמו כשנודע לו שאת המדליות יקבלו לא שוטרים, אלא רק השוטרים הבריטיים שבאו בתום הפעולות. סילבר אהב את שוטרינו כפי שאהב את העם ואת הארץ.

הוא היה אולי קצין משטרה יהודי יחידי שנכנס לחברה הבריטית הגבוהה ובכל מקום היה מדגיש את אהבתו לארץ ואת תקוותו שבמרוצת הימים תקום כאן מדינת עמו.

בארץ הזאת, בירושלים שלו, מצא את מותו ללא עת עקב רסיס פצצה שחדר לגופו, גרם לסיבוכים בכריי אותו וקרב את קץ חייו.

סבורני שבכוא היום בו תחזור עיר דוד לבעליה החוקיים, יקרא אחד מאותם הרחובות שבהם לחם הקצין המצויין הזה — על שמו, לצד שמות מגינים אחרים שתרמו להגנת המקורמות שעל אף ההתנכלויות הפוליטיות מבחוץ ועל אף הזלזול מבפנים, היוו ויהו את לב המדינה.

לְנִנְסִי
מַלְקֵה סִירִים!

ספוג - המתכת החדש לנקוי כלי מטבח לפי פטנט אמריקאי
• בלתי סחליר
• עדין לידים
• היגיני וחסכוני
מיוצר ע"י ביחד מ.ו. תל-אביב ת.ד. 1893 מלשון 6109
ב פטנט ישראל מס. 4917

"פרוה אמריקאית"
ת"א, רחוב נחלת-בנימין מס. 36 (פנת מונטיפיורי)
שמחה להודיע על פתיחת
מחלקה מיוחדת לבגדי גברות
בשם **"נצאור"**